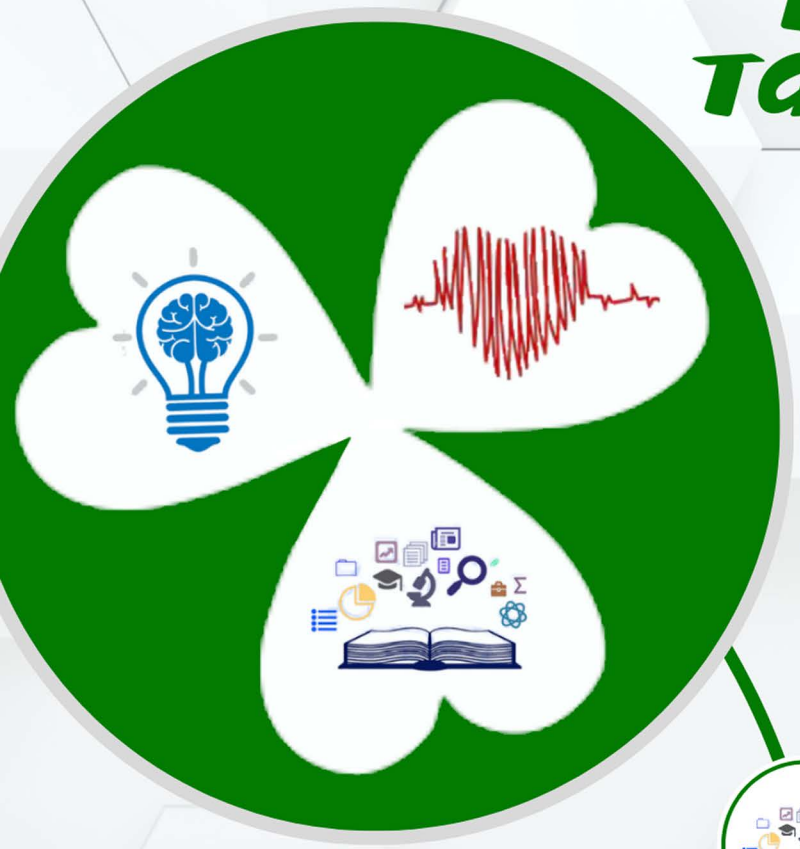
Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

№5(63) 2026

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської

«Перспективи та інновації науки»

№ 5(63) 2026

Київ – 2026

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of Spiritual and Moral Education

with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv", Nutrition Center of Natalia Kalinovska

"Prospects and innovations of science"

№ 5(63) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

Ідентифікатор медіа - R40-05846

DOI: https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-5(63)

«Перспективи та інновації науки»: журнал. 2026. № 5(63) 2026. С. 5440

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023 № 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 18.05.2026, № 7/5-26)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Електронний науковий журнал «Перспективи та інновації науки» заснований з метою висвітлення актуальних питань теорії та практики медицини, біології, біотехнології та реабілітації в Україні, за кордоном. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів

Згідно Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОН України від 15.01.2018 № 32, повнотекстовий доступ до наукових статей журналу представлений на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України та в Національному репозитарії академічних текстів

Голова редакційної колегії:

Вадзюк Степан Несторович - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України (Україна)

Заступник голови редакційної колегії: **Торяник Інна Іванівна** - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна)

Редакційна колегія:

1. **Алієв, Ельнур М.** доктор медичних наук, професор, професор Азербайджанського медичного університету (Азербайджан)
2. **Бабова Ірина Костянтинівна** - доктор медичних наук, професор, старший науковий співробітник відділу економічного регулювання природокористування ДУ "Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень Національної академії наук України", лікар ФРМ (фізичної та реабілітаційної медицини) ДУ "Територіальне медичне об'єднання МВС України по Одеській області" (Одеса, Україна)

3. **Галандаров, Вагіф Календер** Доктор медичних наук, доктор філософії, професор, професор кафедри хірургічних захворювань Азербайджанського медичного університету (Азербайджан)
4. **Гараєв, Ельдар Абдулла** доктор медичних наук, професор кафедри загальної та токсикологічної хімії, Заступник директора Азербайджанського медичного університету (Азербайджан)
5. **Ельдар Елієв** доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічних захворювань Азербайджанського медичного університету (Азербайджан)
6. **Жуков Валері,** Університет Миколи Коперника в Торуні (Торунь, Польща)
7. **Іншакова Ганна Вадимівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
8. **Кернас Андрій В'ячеславович** – доктор філософії в галузі психології, кандидат психологічних наук, дійсний член Української психолгічної асоціації, магістр права, магістр педагогіки, доцент кафедри Практичної психології Одеського національного морського університету, старший викладач кафедри мовної та психолого-педагогічної підготовки Одеського національного економічного університету (Одеса, Україна)
9. **Коваль Галина Миколаївна** - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
10. **Корильчук Неоніла Іванівна** – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
11. **Левков Анатолій Анатолійович** - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», доцент кафедри онкологогії, радіаційної медицини та радіології Полтавського державного медичного університету (Полтава, Україна)
12. **Мочалов Юрій Олександрович** - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
13. **Олійник Світлана Валентинівна** - кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри аптечної технології ліків Національного фармацевтичного університету
14. **Пасько Ольга Миколаївна** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.(Одеса, Україна)
15. **Помиткіна Любов Віталіївна** — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
16. **Теренда Наталія Олександрівна** - доктор медичних наук, професор, т.в.о завідувача кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
17. **Черська Марія Сергіївна** - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
18. **Шульгай Аркадій Гаврилович** - доктор медичних наук, професор, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2026
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2026

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Banias N.Yu., Vrabel T.T., Lizak K.M. **54**
DIGITAL PLATFORMS AND THE TRANSFORMATION OF CONTEMPORARY LITERARY GENRES AND STYLES: NARRATIVE PRACTICES ON INSTAGRAM, X (TWITTER), TIKTOK, WATTPAD, AO3, AND WEB NOVEL

Bialyk O.V., Pysanenko O.I. **67**
LEISURE SPACE AS AN ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL COMPETENCE OF STUDENT YOUTH

Blyznyuk T.P., Hryhorova L.S. **75**
UNIVERSITY BRANDING AS A COMMUNICATION STRATEGY: THEORY AND PRACTICE OF CREATING A BRANDBOOK

Chuchmii I.I., Karychkovska S.P., Movchan L.V. **85**
EXPERIENCE OF INTEGRATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE INTO THE PROCESS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS USING THE EXAMPLE OF GREAT BRITAIN AND THE USA

Dementieva T.I. **96**
DIGITAL COMPETENCE OF HIGHER EDUCATION TEACHERS: STRUCTURE AND DEVELOPMENT PATHWAYS

Dovbnia S.O., Shelepko H.V., Slyusar V.Yu. **109**
FORMATION OF THE MANAGEMENT CULTURE OF THE FUTURE HEAD OF A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION: A DECOLONIAL APPROACH

Drach O.I., Myronova I.M. **123**
MODERN APPROACHES AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF FOREIGN LANGUAGE SPEAKING SKILLS AMONG FUTURE SECURITY SECTOR SPECIALISTS

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026

ISSN 2786-4952 Online

Чжан Лі, Кравченко А.Г. **1907**
АНАЛІЗ БАР'ЄРІВ ТА ПЕРСПЕКТИВ ЦИФРОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КНР

Шаповалов О.Ю. **1922**
ДОСЛІДЖЕННЯ КРОС-КУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТА МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОЇ СФЕРИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Шульга О.М. **1934**
ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ»

Якименко М.О. **1947**
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СЦЕНІЧНО-ПЛАСТИЧНОГО ВИРАЖЕННЯ

Якименко С.І. **1956**
ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ НАЦІОНАЛЬНОГО СВІТОБАЧЕННЯ ДІТЕЙ У СИСТЕМІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Яніцька Л.В., Кравченко О.В., Постернак Н.О. **1969**
ІНТЕГРАЦІЯ КЛІНІЧНО-ОРІЄНТОВАНОЇ БІОХІМІЇ У ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ ОПТОМЕТРІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО НАПРЯМУ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Яніцька Л.В., Малишевська Г.І., Єжель І.М., Прадій Т.П. **1982**
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ МЕДИЧНОЇ БІОХІМІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ І6 «ТЕХНОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ»

СЕРІЯ «Медицина»

Bondarenko M.O., Didushok V.I. **1994**
IMPACT OF COMPRESSION INJURY (CRASH SYNDROME) ON THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE ORGAN FAILURE

Bondarenko M.O., Ziborova S.K. **2002**
PATHOGENESIS OF ORGAN INJURY IN ISCHEMIA–REPERFUSION SYNDROME

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026

ISSN 2786-4952 Online

Марченко Д.Г., Шевченко І.В., Тимчук К.М., Рябовол А.С. **3218**
ВПЛИВ ЕТАНОЛУ НА РОЗВИТОК МІОКАРДА ЕМБРІОНІВ ЩУРІВ

Микитюк О.П., Пішак О.В., Окіпняк І.В., Бобкович К.О., Лукашевич І.В. **3227**
КЛІНІКО-ПАТОГЕНЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ В РЕВМАТОЛОГІЇ

Мовлянова Н.В., Герасименко О.А., Павленко О.В. **3242**
ДІАГНОСТИЧНІ ПОМИЛКИ ПРИ ХВОРОБІ ЛАЙМА У ДІТЕЙ: КЛІНІЧНИЙ АНАЛІЗ

Нестерчук Н.Є., Савлюк О.Г., Скибінська І.О., Пляшко С.А. **3260**
ОСОБЛИВОСТІ ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Обухова О.А., Розмаіта О.С. **3271**
МОЛЕКУЛЯРНІ МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ БАКТЕРІАЛЬНОЇ ДНК І МІКРОБІОМУ У ПАТОГЕНЕЗІ ДЕРМАТОЗІВ

Опришко В.І., Прохач А.В., Абрамович В.О. **3284**
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРИГІНАЛЬНИХ БІОПРЕПАРАТІ ТА БІОСИМІЛЯРІВ: ТЕРАПЕВТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПРОФІЛ БЕЗПЕКИ ТА ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ

Опришко В.І., Шлєіна Дар'я О., Прохач А.В. **3303**
СУЧАСНА ПАРАДИГМА ЗАСТОСУВАННЯ СТАТИНІВ У КЛІНІЧНІЙ ФАРМАЦІЇ: ВІД МОЛЕКУЛЯРНИХ МЕХАНІЗМІВ ДО ПЕРСОНАЛІЗОВАНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ

Павлова О.О., Шевченко О.М., Шевченко В.О. **3319**
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПАТОФІЗІОЛОГІЯ» У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ» У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Павлова О.О., Шевченко О.М., Шевченко В.О., Павлов О.Д., Шевченко О.О., Криворотько Д.М. **3330**
РОЛЬ ПАТОЛОГІЧНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ТЕХНОЛОГІЇ МЕДИЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ» ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

УДК 378.016:616-053.2-092:37.018.43:004

https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-5(63)-3319-3329

Павлова Олена Олексіївна доктор медичних наук, професор, професор ЗВО кафедри загальної та клінічної патофізіології імені Д. О. Альперна, Харківський національний медичний університет, м. Харків, https://orcid.org /0000-0002-0570-3931

Шевченко Олександр Миколайович доктор медичних наук, професор, професор ЗВО кафедри загальної та клінічної патофізіології імені Д. О. Альперна, Харківський національний медичний університет, м. Харків, https://orcid.org/0000-0001-5456-8652

Шевченко Владислав Олександрович доктор філософії, доцент ЗВО кафедри фундаментальної медичної підготовки, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, https://orcid.org/0009-0005-2546-9467

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПАТОФІЗІОЛОГІЯ» У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПЕДІАТРІЯ» У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Погіршення стану здоров’я дитячого населення, зростання психоемоційного навантаження та обмежений доступ до медичних послуг на окремих територіях України зумовлюють підвищені вимоги до професійної компетентності фахівців педіатричного профілю. Вивчення патофізіології як фундаментальної дисципліни відіграє ключову роль у формуванні клінічного мислення здобувачів вищої освіти.

Впровадження дистанційних та змішаних форм навчання з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (зокрема платформ для синхронної та асинхронної взаємодії) дозволяє забезпечити безперервність освітнього процесу навіть в умовах надзвичайних ситуацій. Поєднання синхронного та асинхронного навчання створює гнучке освітнє середовище, сприяє індивідуалізації навчання та підвищує доступність освітніх матеріалів.

Дистанційне навчання медичних дисциплін, зокрема патофізіології, має певні обмеження, пов’язані з недостатнім рівнем практичної підготовки, зниженням безпосередньої взаємодії між викладачем і здобувачем освіти, а також підвищеними вимогами до самостійності та мотивації студентів. Це зумовлює необхідність подальшого вдосконалення методів викладання, розширення інтерактивних форм навчання та впровадження інноваційних педагогічних підходів.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026

ISSN 2786-4952 Online

Важливим аспектом організації освітнього процесу є дотримання принципів академічної доброчесності, що сприяє формуванню професійної етики майбутніх лікарів і забезпечує якість підготовки фахівців.

Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в сучасних умовах має ґрунтуватися на інтеграції фундаментальної теоретичної підготовки, сучасних освітніх технологій та принципів доказової медицини.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, патофізіологія, педіатрія, дистанційне навчання, зворотній зв'язок, воєнний стан, науково-педагогічні працівники.

Pavlova Olena Oleksiivna Doctor of Medical Sciences, Professor, Professor at the Department of General and Clinical Pathophysiology named after D. O. Alpern, Kharkiv National Medical University, Kharkiv, https://orcid.org/0000-0002-0570-3931

Shevchenko Oleksandr Mykolayovych Doctor of Medical Sciences, Professor, Professor at the Department of General and Clinical Pathophysiology named after D. O. Alpern, Kharkiv National Medical University, Kharkiv, https://orcid.org/0000-0001-5456-8652

Shevchenko Vladyslav Oleksandrovych PhD (Doctor of Philosophy), Associate Professor at the Department of Fundamental Medical Training, V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv https://orcid.org/0009-0005-2546-9467

SPECIFIC FEATURES OF TEACHING PATHOPHYSIOLOGY TO PEDIATRIC STUDENTS AT KHARKIV NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY UNDER MARTIAL LAW

Abstract. The deterioration of the health status of the pediatric population, the increasing psycho-emotional burden, and limited access to medical services in certain territories of Ukraine impose heightened requirements on the professional competence of pediatric specialists. The study of pathophysiology as a fundamental discipline plays a key role in the development of clinical thinking in higher education students.

The implementation of distance and blended learning formats using modern information and communication technologies (specifically platforms for synchronous and asynchronous interaction) ensures the continuity of the educational process even during emergency situations. The combination of synchronous and asynchronous learning creates a flexible educational environment, promotes the individualization of learning, and increases the accessibility of educational materials.

Distance learning in medical disciplines, particularly pathophysiology, has certain limitations associated with an insufficient level of practical training, reduced

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

direct interaction between the teacher and the student, and increased demands for student autonomy and motivation. This necessitates further improvement of teaching methods, the expansion of interactive learning formats, and the implementation of innovative pedagogical approaches.

An important aspect of organizing the educational process is adherence to the principles of academic integrity, which contributes to the formation of professional ethics in future physicians and ensures the quality of specialist training.

The training of higher education students majoring in Pediatrics under current conditions should be based on the integration of fundamental theoretical training, modern educational technologies, and the principles of evidence-based medicine.

Keywords: higher education students, pathophysiology, pediatrics, distance learning, feedback, martial law, academic staff.

Постановка проблеми. Через військові дії в Україні жертвами стає мирне населення. Від наслідків російської агресії страждають наші діти. Абсолютна більшість дітей в Україні, а це понад 7,5 млн дітей, потерпають фізично та психологічно. Окрім того, військові дії призводять до зростання захворюваності дорослого і дитячого населення, хронічного стресу, особливо у дітей, в яких психоемоційний стан більш вразливий. Сьогодні вкрай актуальними для системи охорони здоров'я на прифронтових і деокупованих територіях залишаються питання відновлення повноцінної медичної допомоги дітям, зокрема екстреної та невідкладної, забезпеченості лікарями з певних педіатричних спеціальностей, повноцінне забезпечення ліками та виробами медичного призначення [1].

Ні в кого не викликає сумніву, що здоров'я дитячого населення є одним із найважливіших елементів економічного, соціального та культурного розвитку будь-якої країни. Ми часто повторюємо: «Діти – наше майбутнє», «Усе найкраще – дітям», мало замислюючись над глибоким змістом цих фраз. Яке майбутнє чекає на Україну, якщо нині частка дитячого населення віком до 16 років нижча за частку дорослих після 60 років, при тому що здоров'я підростаючого покоління з року в рік погіршується? До такої ситуації призвели економічні труднощі, зниження уваги до соціальних проблем, безперервне неадекватне реформування системи освіти, проблеми ранньої трудової зайнятості, збільшення інтенсивності впливу на дітей і підлітків факторів екологічного та медико-соціального ризику, погіршення структури харчування, зниження ефективності проведення традиційних профілактичних заходів, висока захворюваність та збільшення числа соціально дезадаптованих дітей [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вища школа України перебуває у стані реформування, що зумовлює пошук нових форм та технологій навчання. Закон України «Про вищу освіту» передбачає поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової та інноваційної діяльності, при цьому вдосконалення вищої освіти відбувається у напрямку освоєння інтенсивних освітніх технологій, інтеграції змісту освіти, орієнтації на кращі світові зразки освіти тощо [3].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

Так, За даними UNESCO, з 12 березня 2020 р. закриття навчальних установ у зв'язку з COVID-19 в Україні торкнулось 6 785 004 учнів і студентів, у т. ч. із закладів вищої освіти – 1 614 636. Так, освітні заклади та університети зокрема змушені були перейти на дистанційний спосіб викладання. Це, у свою чергу, потребувало стрімкої перебудови основних методів викладання з огляду на нові обставини [4].

Тому підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в сучасних умовах, зокрема вивчення такого важливого фундаментального теоретичного предмету, як патофізіологія, є вкрай важливим та актуальним питанням.

Мета статті – аналіз особливостей організації освітнього процесу з дисципліни «Патофізіологія» у здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Педіатрія» в умовах воєнного стану та впровадження дистанційних і змішаних форм навчання.

Завдання дослідження. Для досягнення мети визначено такі завдання:

1. Проаналізувати сучасні умови підготовки майбутніх лікарів-педіатрів.
2. Визначити роль патофізіології у формуванні професійних компетентностей.
3. Охарактеризувати особливості дистанційного та змішаного навчання.
4. Оцінити їх переваги та обмеження в освітньому процесі.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження виконано з метою аналізу особливостей організації освітнього процесу з дисципліни «Патофізіологія» у здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в умовах воєнного стану та широкого впровадження дистанційних технологій навчання.

Методологічну основу роботи становив комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, застосовано аналітичний метод, який дозволив узагальнити сучасні підходи до організації освітнього процесу у вищій медичній школі, а також визначити ключові тенденції розвитку дистанційного та змішаного навчання. Бібліосемантичний метод використано для систематизації та інтерпретації даних наукової літератури, нормативно-правових актів і методичних матеріалів, що регламентують підготовку здобувачів вищої освіти в Україні.

Матеріалами дослідження слугували: нормативно-правові документи у сфері вищої освіти та охорони здоров'я України; офіційні статистичні та аналітичні дані міжнародних організацій; результати наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів, присвячених проблемам медичної освіти, дистанційного навчання та підготовки лікарів-педіатрів; навчально-методичні матеріали з дисципліни «Патофізіологія», що використовуються у закладі вищої медичної освіти; досвід організації освітнього процесу на кафедрі загальної та клінічної патофізіології імені Д.О. Альперна.

У процесі дослідження також застосовано метод порівняльного аналізу, що дав змогу зіставити традиційні та дистанційні форми навчання, визначити їхні

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

переваги та обмеження в підготовці майбутніх лікарів-педіатрів. Для узагальнення отриманих результатів використано метод системного аналізу, який дозволив розглянути освітній процес як цілісну систему з урахуванням взаємозв'язків між його структурними компонентами (мета, зміст, методи, засоби та результати навчання).

Емпірична частина дослідження базувалася на аналізі організації навчального процесу здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в умовах дистанційного та змішаного навчання. Розглядалися особливості проведення лекційних і практичних занять у синхронному режимі з використанням платформ відеоконференцзв'язку, а також асинхронної взаємодії із застосуванням системи управління навчанням.

Оцінювалися такі параметри, як доступність навчальних матеріалів, можливості зворотного зв'язку, рівень інтерактивності занять та організація самостійної роботи здобувачів освіти.

Крім того, було проведено узагальнення педагогічного досвіду науково-педагогічних працівників кафедри щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні патофізіології, що дозволило визначити найбільш ефективні підходи до організації освітнього процесу.

Отримані результати дослідження були узагальнені, систематизовані та інтерпретовані з урахуванням сучасних вимог до підготовки медичних кадрів і принципів доказової медицини.

Виклад основного матеріалу. Ми живемо в суспільстві, яке увесь час розвивається та змінюється. Зміни в суспільстві вимагають змін в освітній сфері, в тому числі й у галузі вищої освіти. Такі зміни потребують освоєння нових технологій, відкриття нових спеціальностей, формування нової сфери відносин, ключовими компетентностями особистості стають вміння вчитися, оперувати та управляти інформацією. Поряд із традиційними технологіями навчання з'являються та активно розвиваються дистанційні методи, використання яких дозволяє навчати і навчатися в індивідуальному режимі, незалежно від місця і часу [5].

З кожним роком у всьому світі зростає кількість студентів, які навчаються за дистанційними технологіями, збільшується кількість закладів вищої освіти, які використовують дистанційні технології в навчальному процесі [6].

Сьогодні дистанційне навчання в Україні може повноцінно розвиватися тільки за наявності таких основних складових: нормативно-правової бази; контингенту студентів; кваліфікованих викладачів; навчальних програм і курсів; відповідної матеріально-технічної бази; фінансової підтримки; розробки критеріїв якості.

Дистанційне навчання передбачає таку організацію освітнього процесу, коли здобувач вищої освіти навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і віддалений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог з ними за допомогою засобів телекомунікації, корпоративної пошти [7].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

Проведення занять синхронно, поєднуючи їх з асинхронною системою навчання, дозволяє використовувати так звану змішану систему дистанційної освіти, елементи якої взаємодоповнюють один одного, створюючи сприятливий освітній простір для здобувача вищої освіти. Іншими словами, такий симбіоз сприяє швидшому засвоєнню навчального матеріалу та дозволяє науково-педагогічному працівнику віддалено комунікувати із здобувачем вищої освіти.

Дистанційне навчання дає здобувачу вищої освіти можливість цілодобового доступу до навчальних матеріалів, постійну підтримку й консультації викладачів, відеолекції в режимі online та інші технологічні рішення для забезпечення ефективного процесу навчання [8].

Педіатрія відіграє важливу роль серед усіх лікарських спеціальностей. Педіатри несуть велику відповідальність за здоров'я маленьких пацієнтів та новонароджених. Звичайно, організація навчального процесу для майбутніх лікарів-педіатрів вимагає особливого підходу. Медична освіта та методики викладання медичних наук мають свої особливості. Зокрема, значну роль відіграє наочність викладання матеріалу та переважання саме практичних занять. Отже, дистанційне викладання медичних наук супроводжується складнощами, щоб забезпечити високу ефективність засвоєння матеріалу здобувачами вищої освіти [9].

Навчальний процес у вищій освіті є спеціальною формою передачі та засвоєння емпіричних знань. Його головною метою є опанування наукових знань, умінь і навичок, а також всебічний розвиток майбутніх фахівців як особистостей та індивідів.

Навчання у вищій медичній школі – це процес складний і важкий, який вимагає від студентів високого рівня самосвідомості й активності, самоорганізації, надзвичайно великого інтелектуального напруження, зосередженості уваги, раціонального розподілу часу на роботу та відпочинок [10].

Професійна компетентність лікаря-педіатра починає формуватися з вивчення базових дисциплін. Однією з таких дисциплін, що викладається для здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія, є патофізіологія, яка передбачає інтеграцію з такими дисциплінами як біологія, гістологія, анатомія, фізіологія, біохімія, патоморфологія, фармакологія та клінічні дисципліни.

Патофізіологія, як базова дисципліна, закладає фундамент для клінічного мислення майбутніх лікарів.

У Харківському національному медичному університеті (ХНМУ) вивчення патофізіології орієнтує здобувачів вищої освіти на майбутню професійну діяльність. Здобувач вищої освіти за спеціальністю Педіатрія, який опанував цю дисципліну, повинен знати основні поняття загальної нозології, мати чітке уявлення про найбільш загальні механізми регуляції функцій при патології, значення реактивності в патології, повинен володіти знаннями про фактори ризику, умови виникнення патології, причинно-наслідкові взаємовідносини в патогенезі різних патологічних станів, патологічних процесів, патологічних

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

реакцій та хвороб. Він має розуміти сутність типових патологічних процесів, причини та механізми розвитку порушень функцій за різної патології, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в патогенезі типових порушень органів і систем.

Викладання патофізіології за спеціальністю Педіатрія проводиться за принципами доказової медицини.

Задля забезпечення своєчасного опанування здобувачами вищої освіти освітньої програми навчальний процес у ХНМУ після введення карантину та воєнного стану побудовано з урахуванням головних принципів організації дистанційного навчання за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Його метою є набуття певних знань та навичок, здобуття професійних умінь, підвищення фахової майстерності.

Зокрема, практичні заняття відбуваються згідно з розладом занять в режимі реального часу у вигляді вебінарів на платформі Google Meet. Вебінари проводяться з використанням інтерактивних методів та технологій, трансляції мультимедійних презентацій та відеофільмів, шляхом організації проблемних дискусій. Крім того, здобувачі освіти мають можливість цілодобового доступу до навчальних матеріалів на платформі Moodle.

Слід зазначити, що дистанційне навчання має низку переваг, оскільки надає змогу самостійно обирати темп навчання, орієнтуючись на свою поточну зайнятість та швидкість засвоєння матеріалу; отримати сучасну освіту із залученням провідних комунікаційних технологій; виключити будь-які обмеження; бути сучасною людиною у світі новітніх технологій.

На сьогоднішній день існують синхронні навчальні системи, асинхронні та змішані.

У ХНМУ для організації освітнього процесу в синхронному форматі використовуються платформи Google Meet та Microsoft Teams, які виявилися максимально дієвими. Ці платформи дозволяють одночасно брати участь у процесі навчання здобувачам вищої освіти й викладачу, який має можливість комунікувати із здобувачами вищої освіти, провести їх візуалізацію та ідентифікацію, здійснити опитування чи організувати пояснення нового матеріалу, прочитати лекцію. Лекції та практичні заняття науково-педагогічні працівники проводять відповідно до розкладу, створеного в автоматизованій системі управління, використовуючи новітні інформаційні технології та отримуючи від здобувачів вищої освіти зворотній зв'язок. З метою надання допомоги в опануванні та більш глибокому вивченні матеріалу здобувачам вищої освіти за спеціальністю

Педіатрія викладачами кафедри проводяться консультації. Для цього на кафедрі використовують платформу Google Meet, корпоративну пошту, звичайні засоби зв'язку тощо. Консультації проводяться відповідно до затвердженого графіку проведення консультацій та відпрацювань. Здобувачі вищої освіти мають можливість онлайн-реєстрації на відпрацювання та консультації.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

Водночас в університеті активно використовується й асинхронна система дистанційної освіти, яка не вимагає одночасного зв'язку студентів і викладача, а здобувач вищої освіти сам обирає час підготовки до занять.

У ХНМУ асинхронною системою дистанційної освіти є СДО «Moodle». Для якісної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в СДО «Moodle» до початку навчального року оновлюються та доповнюються методичні комплекси, розміщуються лекційні матеріали та матеріали для підготовки до практичних занять та інший навчально-методичний контент.

Підсумковий контроль знань проводиться з використанням платформи Google Meet, Moodle.

Крім того, на кафедрі створюються сприятливі умови до залучення здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія до наукового гуртка, в діяльності якого вони активно беруть участь.

Звичайно, основною передумовою для успішного дистанційного навчання є підготовленість здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія. Вони повинні мати високий рівень освітньої самомотивації, бути наполегливими та цілеспрямованими.

На кафедрі загальної та клінічної патофізіології імені Д.О. Альперна працює кваліфікований викладацький склад, який володіє сучасними інформаційними технологіями, що дає можливість надавати якісні освітні послуги здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в умовах сьогодення.

Важливим напрямом діяльності університету став розвиток системи академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин. Враховуючи діюче законодавство, університетська спільнота спрямована на запобігання, перешкоджання та зупинення проявів академічної недоброчесності шляхом створення позитивного, сприятливого й доброчесного освітнього і наукового середовища.

Висновки. Таким чином, в умовах воєнного стану, постійних соціально-економічних викликів та наслідків пандемії COVID-19 питання якісної підготовки майбутніх лікарів-педіатрів набуває особливої актуальності. Погіршення стану здоров'я дитячого населення, зростання психоемоційного навантаження та обмежений доступ до медичних послуг на окремих територіях України зумовлюють підвищені вимоги до професійної компетентності фахівців педіатричного профілю.

Встановлено, що вивчення патофізіології як фундаментальної дисципліни відіграє ключову роль у формуванні клінічного мислення здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія, оскільки забезпечує розуміння загальних закономірностей розвитку патологічних процесів, причинно-наслідкових зв'язків у патогенезі захворювань та механізмів порушення функцій органів і систем.

Доведено, що впровадження дистанційних та змішаних форм навчання з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (зокрема платформ для синхронної та асинхронної взаємодії) дозволяє забезпечити

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026
ISSN 2786-4952 Online

безперервність освітнього процесу навіть в умовах надзвичайних ситуацій. Поєднання синхронного (вебінари, онлайн-лекції) та асинхронного (навчальні платформи, електронні ресурси) навчання створює гнучке освітнє середовище, сприяє індивідуалізації навчання та підвищує доступність освітніх матеріалів.

Разом із тим встановлено, що дистанційне навчання медичних дисциплін, зокрема патофізіології, має певні обмеження, пов'язані з недостатнім рівнем практичної підготовки, зниженням безпосередньої взаємодії між викладачем і здобувачем освіти, а також підвищеними вимогами до самостійності та мотивації студентів. Це зумовлює необхідність подальшого вдосконалення методів викладання, розширення інтерактивних форм навчання та впровадження інноваційних педагогічних підходів.

Важливим аспектом організації освітнього процесу є також дотримання принципів академічної доброчесності, що сприяє формуванню професійної етики майбутніх лікарів і забезпечує якість підготовки фахівців.

Отже, підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю Педіатрія в сучасних умовах має ґрунтуватися на інтеграції фундаментальної теоретичної підготовки, сучасних освітніх технологій та принципів доказової медицини.

Перспективами подальших досліджень є оцінка ефективності різних моделей дистанційного та змішаного навчання, розробка нових підходів до формування клінічного мислення та удосконалення практичної підготовки майбутніх лікарів-педіатрів.

Література:

1. Педіатрія сьогодення : матеріали наук.-практ. конф з міжнар. участю, присвяч. Міжнародному дню педіатра та Дню медичного факультету № 3, м. Київ, 18–21 листоп. 2022 р. // за наук. ред. О.В. Виговської. К.: НМУ ім. О.О. Богомольця, 2023. 156 с.

2. Сучасні проблеми та перспективи розвитку педіатрії в Україні. Здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://health-ua.com/article/17940-suchasn-problemi-ta-perspektivi-rozvitku-pedatr-v-ukran.

3. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – С. 2004. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text.

4. Supporting teachers and education personnel during times of crisis. ED/2020/IN2.2 [Electronic resource]. – Access mode: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373338.

5. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ від 25.04.2013 р. № 466 / Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13.

6. Кваско О.Ю. Досвід застосування сучасних новітніх методик навчання в освітньому процесі Національного медичного університету імені О.О. Богомольця / О.Ю. Кваско, А.Ю. Кондаурова // Актуальні проблеми вищої медичної освіти і науки : матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. з міжнар. участю (Харків, 8 квіт. 2021 р.). Харків: ХНМУ, 2021. С. 83–84.

7. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України / В.М. Прибилова // Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. праць. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2013. Вип. № 4. С. 27–36.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026

ISSN 2786-4952 Online

8. Штихно Л.В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти / Л.В. Штихно // Молодий вчений. 2016. № 6 (33). С. 489–495.

9. Кваско О.Ю. Сучасні методики навчання під час дистанційного викладання фундаментальних дисциплін медичних спеціальностей / О.Ю. Кваско, А.Ю. Кондаурова // Медична освіта. 2021. № 4. С. 56–60.

10. Білик Я.С. Психологія мотивації та готовності студентів до професійної діяльності в інноваційному середовищі / Я.С. Білик, А.М. Гулевич // Сучасні методичні технології керування навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах : тези доп. навч.-метод. конф. (Вінниця, 15 лют. 2018 р.). Вінниця: ВНМУ ім. М.І. Пирогова, 2018. С. 10–11.

References:

1. Vyhovska, O.V. (Ed.). (2023). *Pediatriia sohodennia: materialy nauk.-prakt. konf z mizhnar. uchastiu, prysviach. Mizhnarodnomu dniu pediatra ta Dniu medychnoho fakultetu No 3, m. Kyiv, 18–21 lystop. 2022 r.* [Today's pediatrics: Proceedings of the Scientific and Practical Conference with international participation, dedicated to the International Day of the Pediatrician and the Day of the Faculty of Medicine No. 3, Kyiv, November 18–21, 2022]. Kyiv: Bogomolets National Medical University [in Ukrainian].

2. Suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku pediatrii v Ukraini [Modern problems and prospects of pediatrics development in Ukraine]. (n.d.). *Zdorovia Ukrainy – Health of Ukraine*. Retrieved from https://health-ua.com/article/17940-suchasn-problemi-ta-perspektivi-rozvitku-pedatr-v-ukran [in Ukrainian].

3. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» [The Law of Ukraine «On Higher Education»]. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 37-38, 2004. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text [in Ukrainian].

4. Supporting teachers and education personnel during times of crisis. ED/2020/IN2.2. (2020). *UNESCO Digital Library*. Retrieved from https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373338.

5. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy No 466 [On approval of the Regulation on distance learning: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 466]. (2013). Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13 [in Ukrainian].

6. Kvasko, O.Yu., & Kondaurova, A.Yu. (2021). Dosvid zastosuvannia suchasnykh novitnikh metodyk navchannia v osvitniomu protsesi Natsionalnoho medychnoho universytetu imeni O.O. Bohomoltsia [Experience of applying modern newest teaching methods in the educational process of the Bogomolets National Medical University]. *Proceedings from: Aktualni problemy vyshchoi medychnoi osvity i nauky – Actual problems of higher medical education and science* (pp. 83–84). Kharkiv: KhNMU [in Ukrainian].

7. Prybylova, V.M. (2013). Problemy ta perevahy dystantsiinoho navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy [Problems and advantages of distance learning in higher educational institutions of Ukraine]. *Problemy suchasnoi osvity – Problems of Modern Education*, 4, 27–36. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].

8. Shtykhno, L.V. (2016). Dystantsiine navchannia yak perspektyvnyi napriam rozvytku suchasnoi osvity [Distance learning as a promising direction for the development of modern education]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 6 (33), 489–495 [in Ukrainian].

9. Kvasko, O.Yu., & Kondaurova, A.Yu. (2021). Suchasni metodyky navchannia pid chas dystantsiinoho vykladannia fundamentalnykh dystsyplin medychnykh spetsialnostei [Modern teaching methods during distance teaching of fundamental disciplines of medical specialties]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 56–60 [in Ukrainian].

10. Bilyk, Ya.S., & Hulevych, A.M. (2018). Psykholohiia motyvatsii ta hotovnosti studentiv do profesiinoi diialnosti v innovatsiinomu seredovyshchi [Psychology of motivation and readiness of

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№5(63) 2026

ISSN 2786-4952 Online

students for professional activity in an innovative environment]. *Abstracts of Papers from: Suchasni metodychni tekhnolohii keruvannia navchalnym protsesom u vyshchykh medychnykh navchalnykh zakladakh – Modern methodical technologies for managing the educational process in higher medical educational institutions* (pp. 10–11). Vinnytsia: VNMU [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 23.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Журнал

«Перспективи та інновації науки»

№ 5(63) 2026

Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:
Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія *ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.*